

Welkom!

We beginnen om 19.30

Onderzoeksjournalistiek in Nederland en Vlaanderen anno 2022

Evert de Vos

Voorzitter van de VVOJ

Onderzoeksjournalistiek in Nederland en Vlaanderen anno 2022

Alexander Pleijter
Michaël Opgenhaffen

METHODE

OPZET VAN HET ONDERZOEK

- ▶ **Inventarisatie**
- ▶ **Interviews** met 34 onderzoeksjournalisten
- ▶ **Survey** bij 182 onderzoeksjournalisten

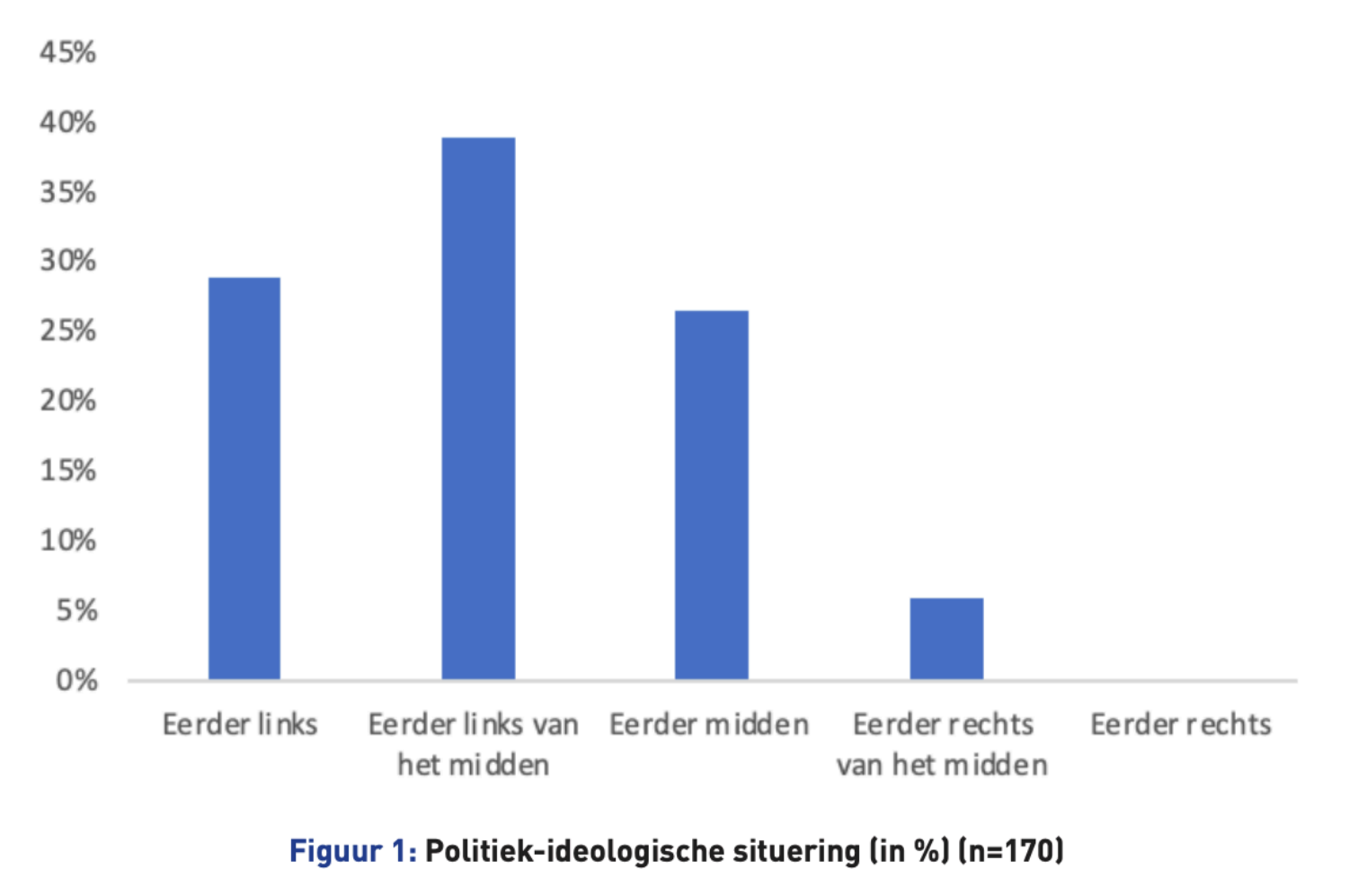
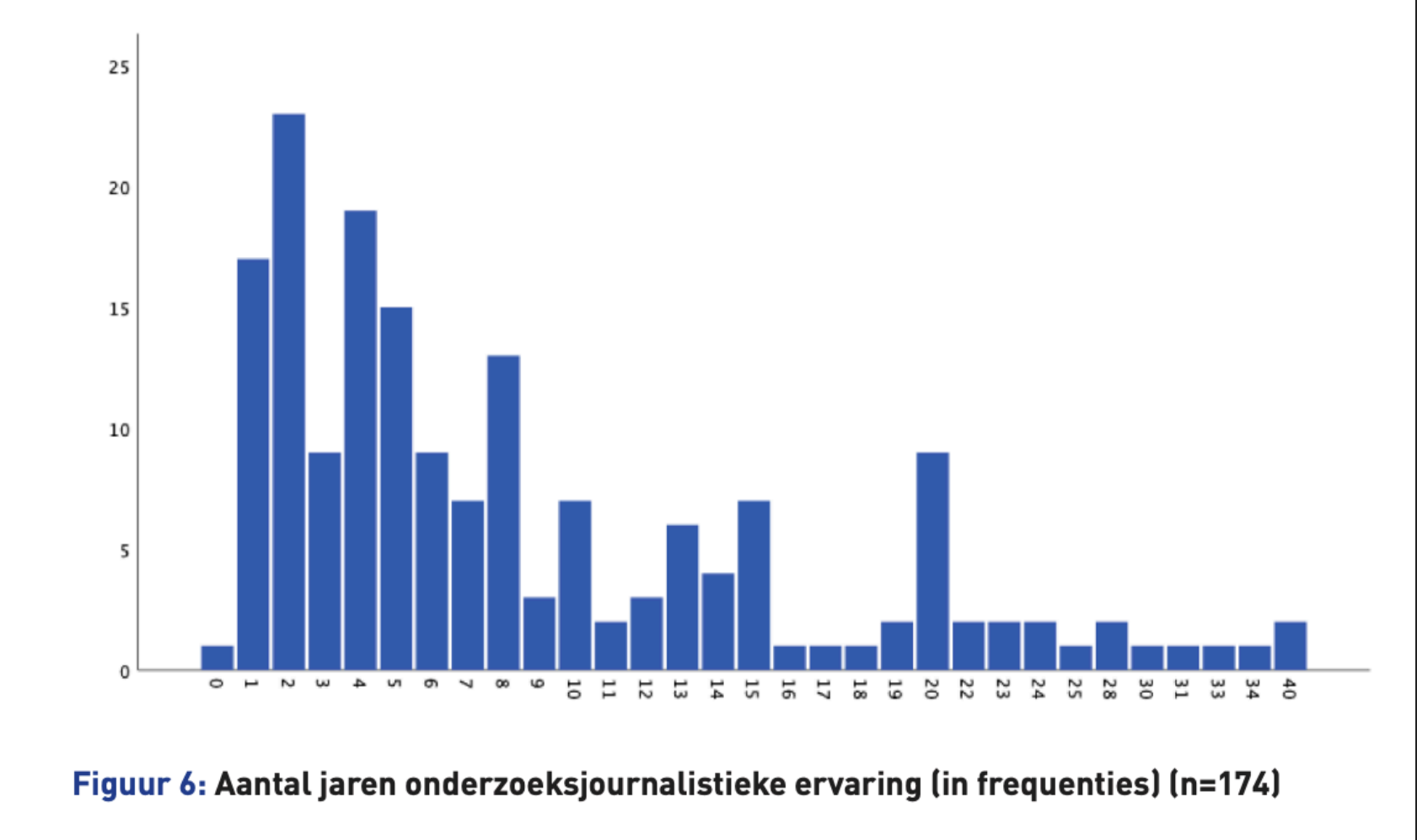

ENKELE RESULTATEN

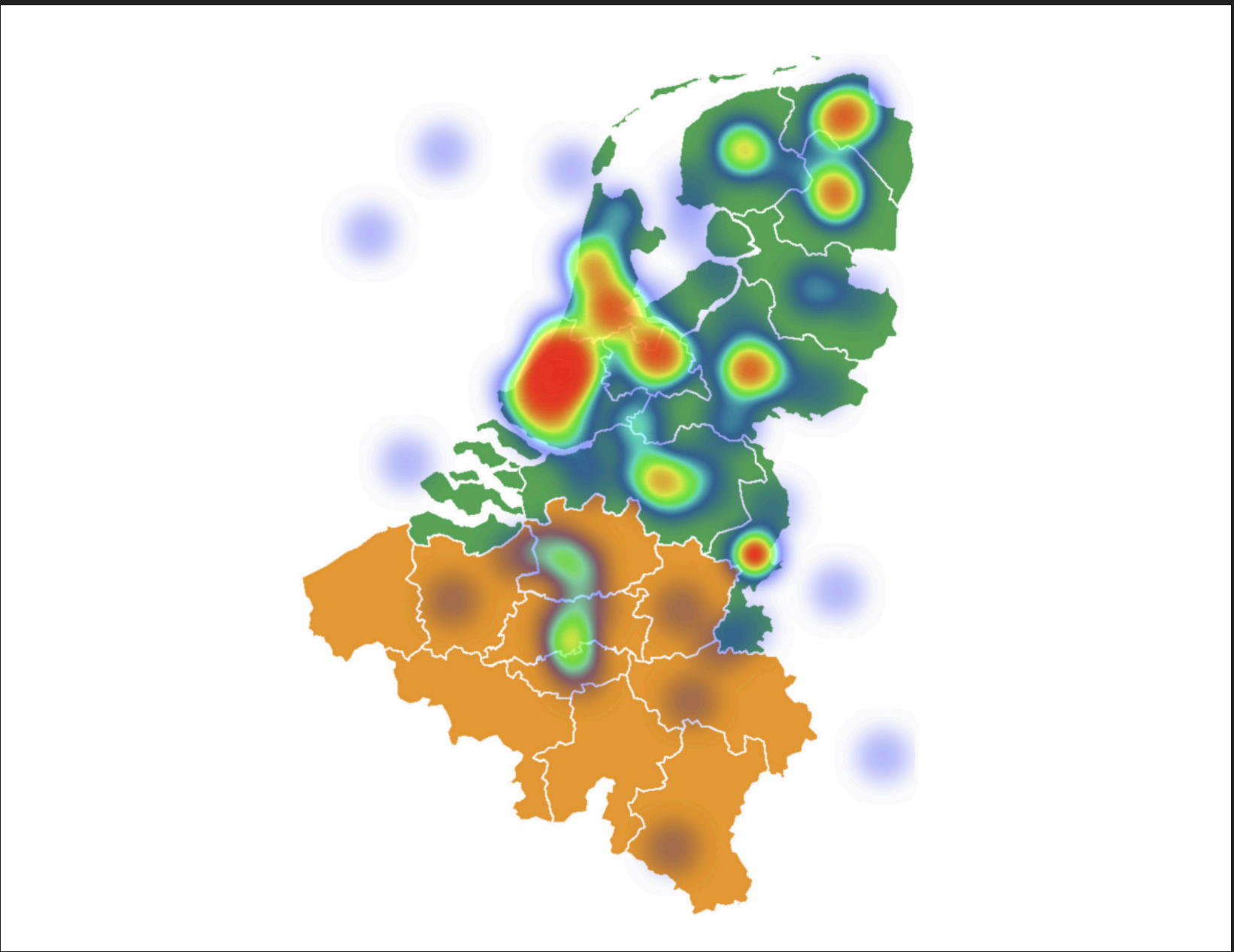
PROFIEL VAN ONDERZOEKSJOURNALIST

- ▶ 84% Nederlands vs 16% Vlaams
- ▶ Geëxtrapoleerd: 750 Nederlandse en 150 Vlaamse onderzoeksjournalisten
- ▶ 62% man vs. 38% vrouw
- ▶ 1% zelf in ander land geboren, 5% minstens 1 ouder buiten EU geboren
- ▶ $M = 43$ jaar

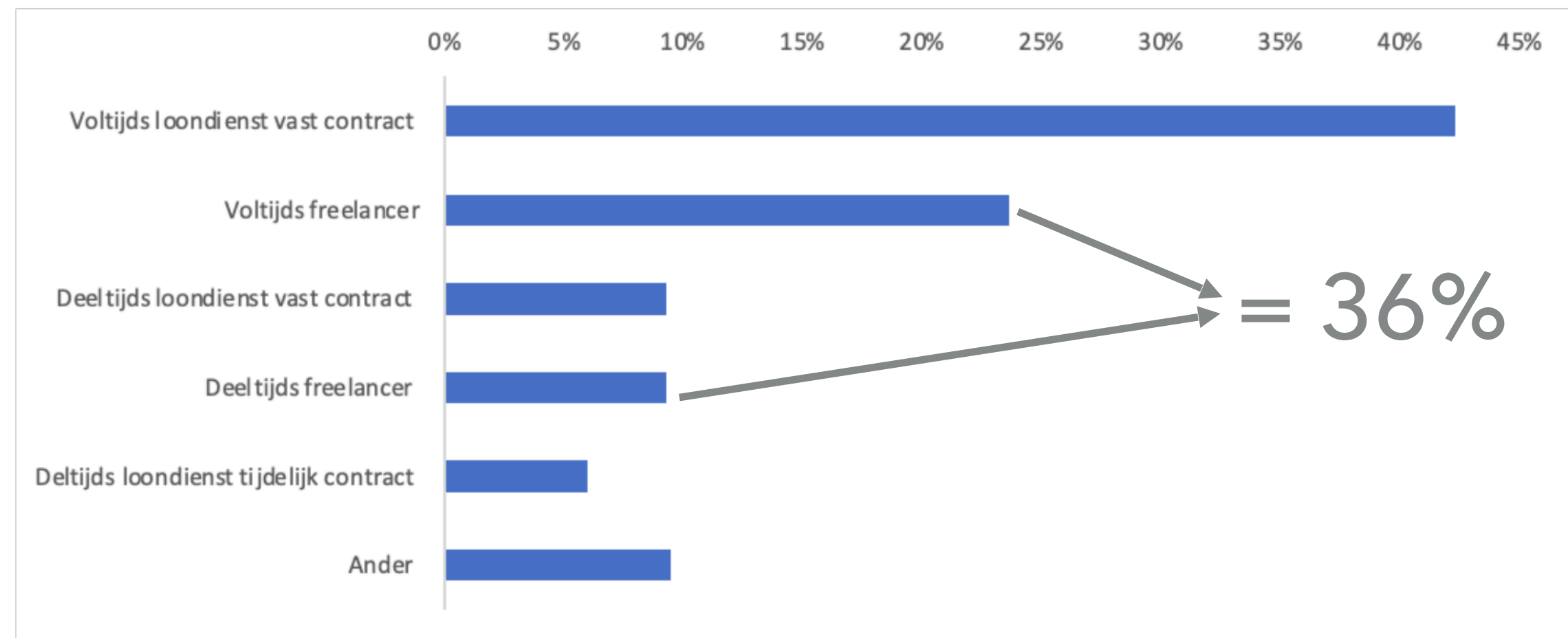
PROFIEL VAN ONDERZOEKSJOURNALIST

	Totaal	Exclusief
Nationaal	132 (77%)	66
Regionaal	60 (35%)	21
Lokaal	25 (15%)	6
Internationaal	53 (31%)	11

FREELANCERS

Figuur 5: Arbeidsstatuut (in %)

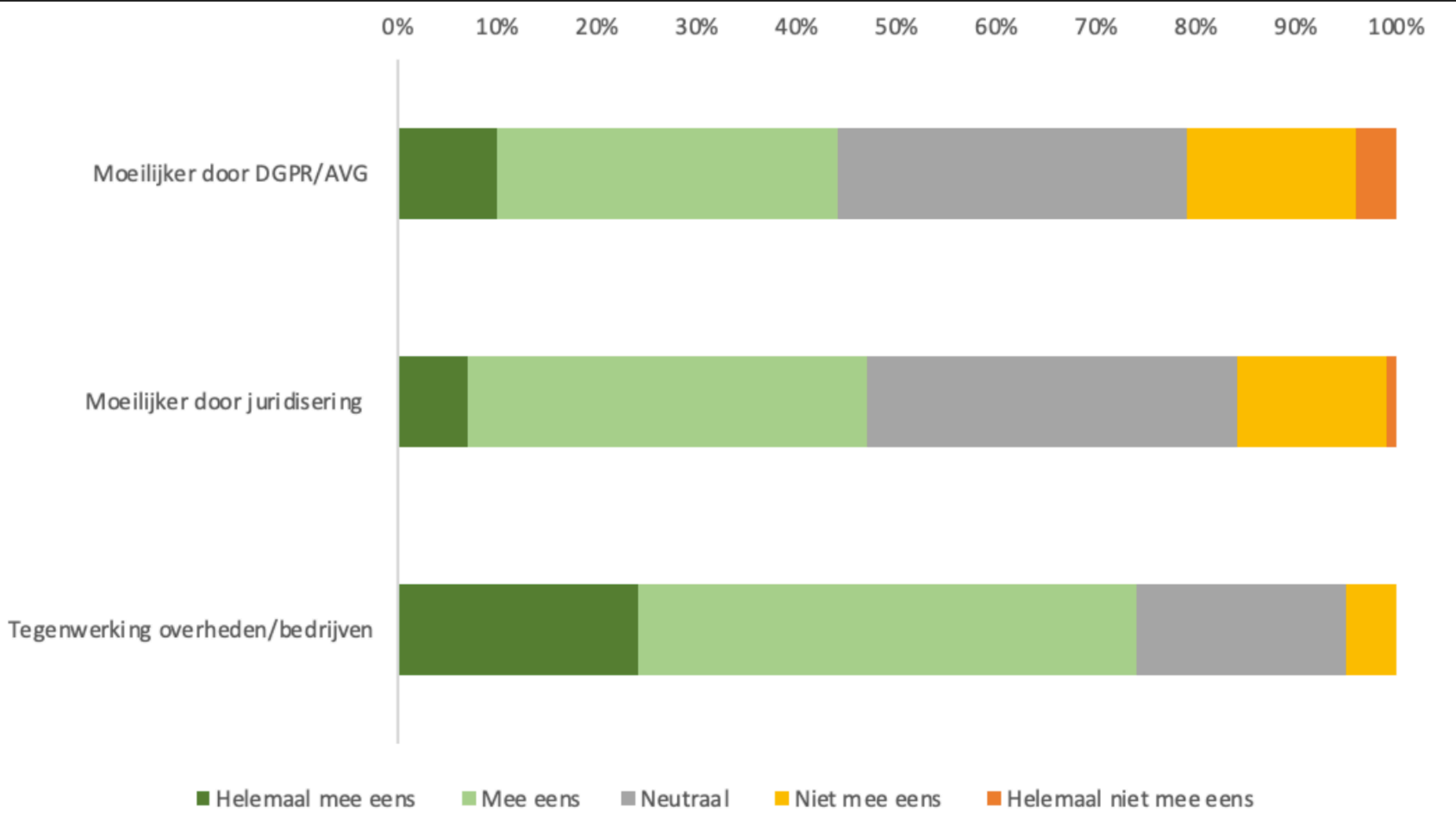
- ▶ Meer vrouwen dan mannen
- ▶ Meer jongeren dan ouderen
- ▶ Mediaan uurloon 'laatste opdracht' van EUR 27,50 bruto met een vijfde dat minder dan EUR 10 bruto verdient.

BELANG FONDSSEN

- ▶ 47% afgelopen 5 jaar beroep gedaan op externe fondsen
- ▶ Freelancers (75%) > collega's in vaste loondienst (34%)
- ▶ -35 jaar (54%) > +50 jaar (37%)
- ▶ 80% ziet het als noodzakelijk

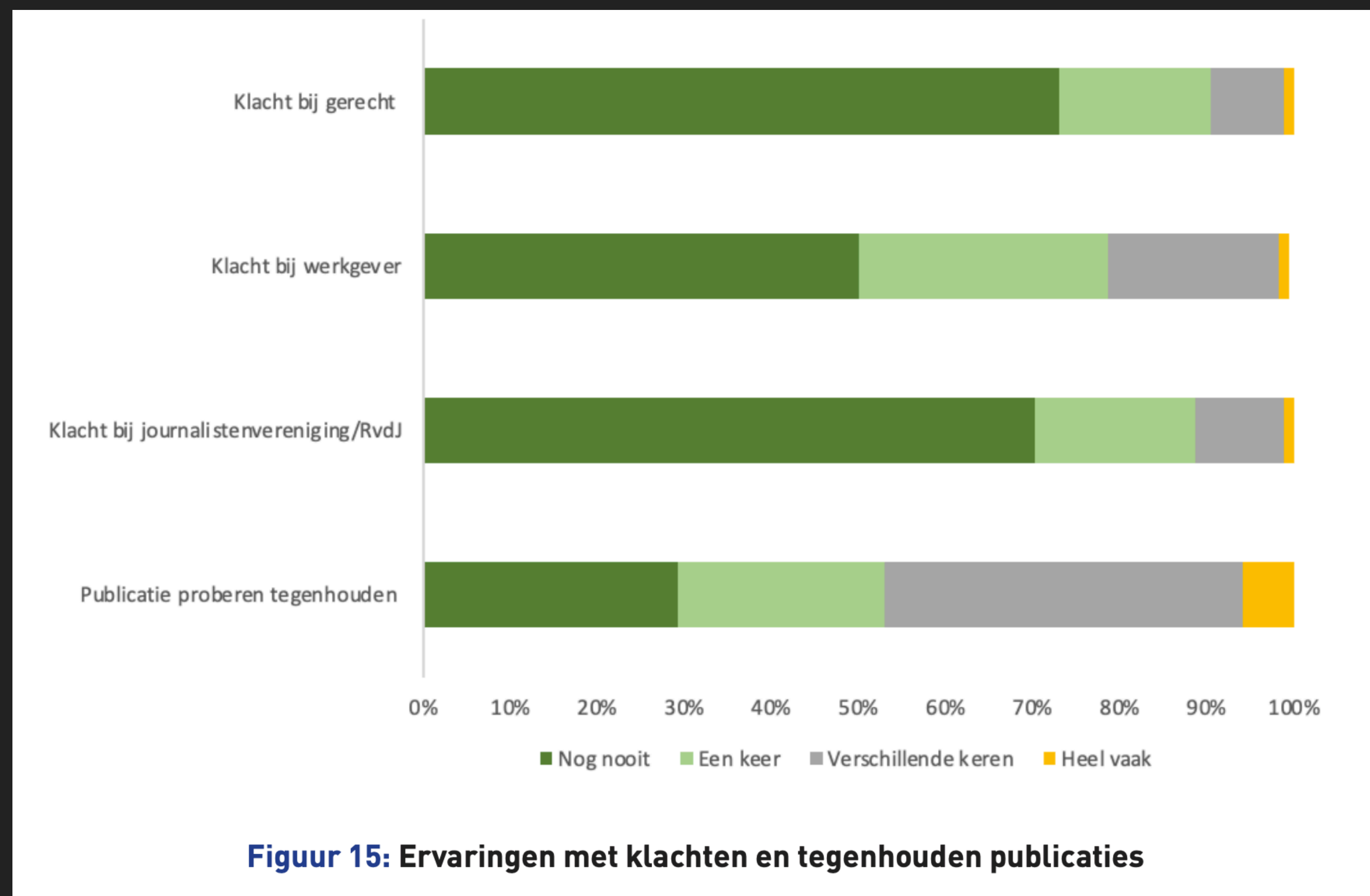
	Totaal
Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten	53
Stimuleringsfonds voor de Journalistiek	34
Journalismfund Europe	24
Stichting Democratie en Media	12
Matchingfonds	12

BEDREIGINGEN EN UITDAGINGEN

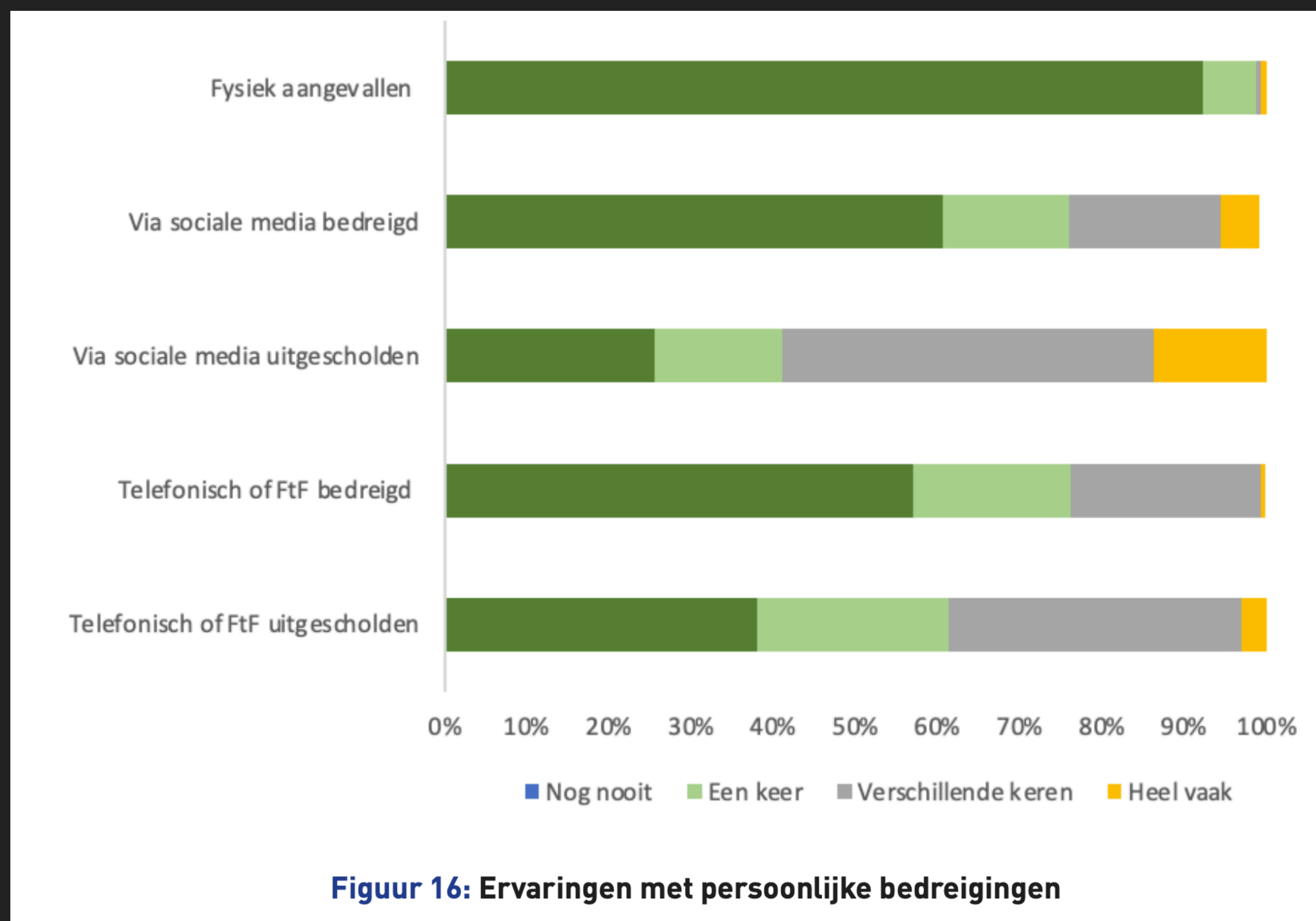

Figuur 14: Opvattingen over juridische belemmeringen

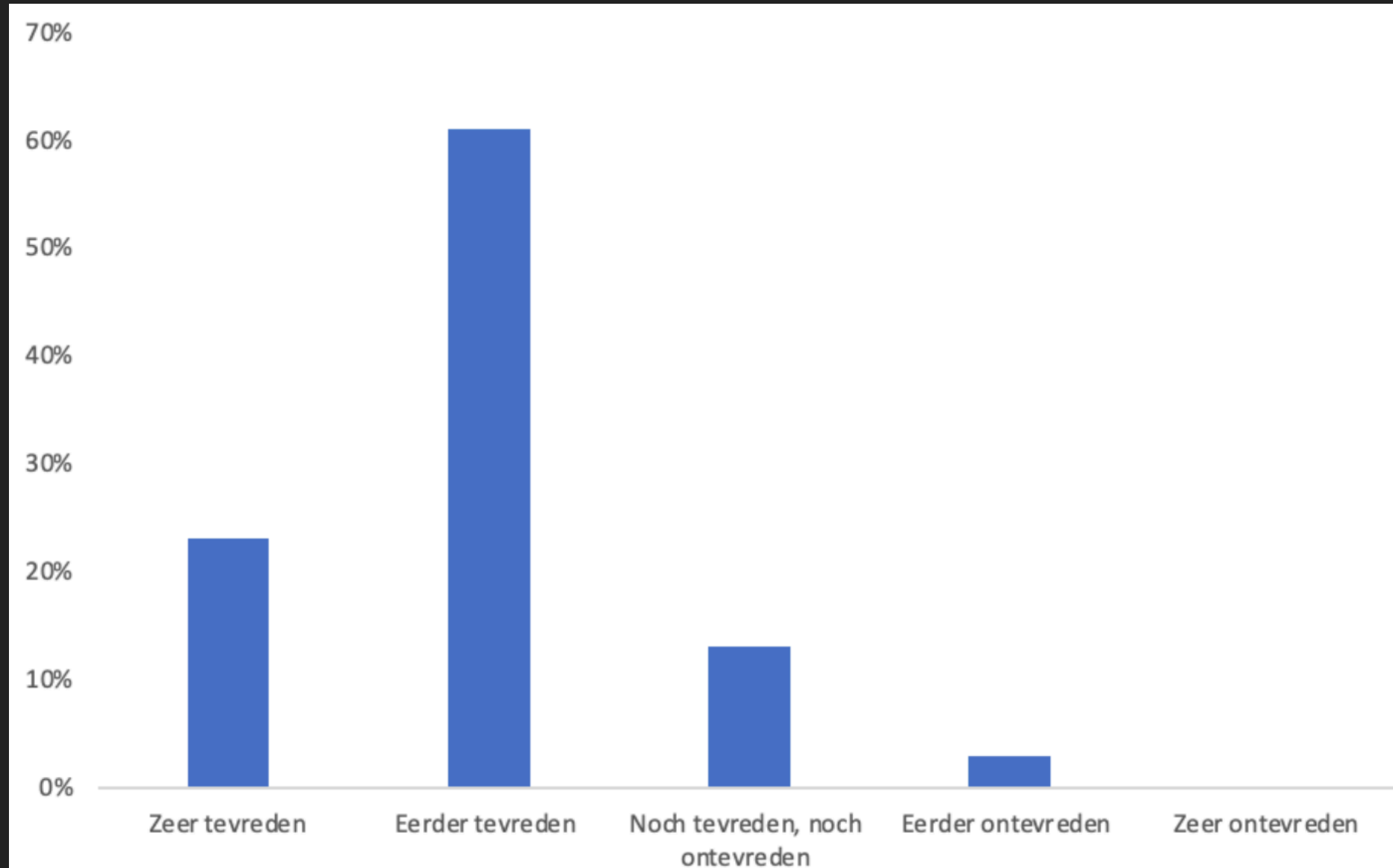
BEDREIGINGEN EN UITDAGINGEN

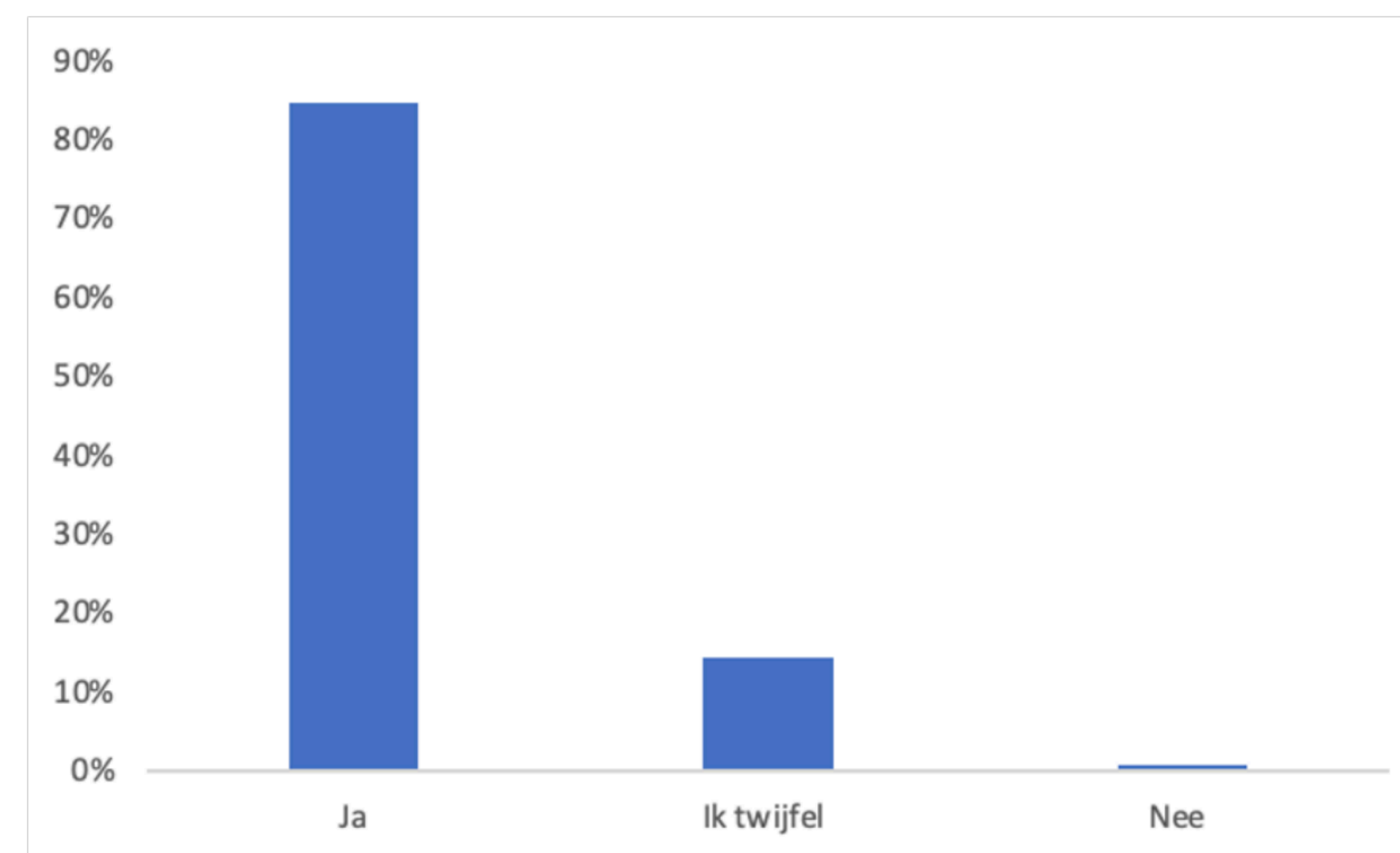
BEDREIGINGEN EN UITDAGINGEN

TEVREDENHEID

Figuur 18: Tevredenheid over het werk als onderzoeksjournalist (n=169)

Figuur 20: Al dan niet opnieuw kiezen voor onderzoeksjournalistiek (n=169)

OVERHEIDSBELEID EN SUBSIDIES IN NEDERLAND

AMBIVALENTE HOUDING ONDERZOEKSJOURNALISTEN OVER FONDSEN

20%: Gevaar voor onafhankelijkheid van journalisten

60%: Geen gevaar

30%: Geen mening

Extra investering in lokale en onderzoeksjournalistiek

Nieuwsbericht | 07-06-2022 | 12:41

Zowel de lokale journalistiek als de onderzoeksjournalistiek kan de komende jaren rekenen op extra investeringen. Het doel is de journalistiek te versterken, kwalitatief te verbeteren en onafhankelijker te maken. Voor 2022 stelt staatssecretaris Uslu (Cultuur en Media) ruim € 11 miljoen beschikbaar om lokale publieke omroepen te ondersteunen in hun professionalisering en onafhankelijkheid. Ook krijgt de onderzoeksjournalistiek € 2,4 miljoen extra om diepgravende journalistieke producties te kunnen maken en onderzoeksjournalisten op te leiden.

1. OVERHEIDSSTEUN ONDERZOEKSJOURNALISTIEK

OVERHEIDSSTEUN (1): PUBLIEKE MEDIA/OMROEP

Onderzoeksredacties/-programma's, zoals

- Argos
- Zembla
- Pointer
- Nieuwsuur

OVERHEIDSSTEUN (2): REDACTIES EN SAMENWERKING

Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (SvdJ):

- Regeling Onderzoeksjournalistiek Meerjarig

OVERHEIDSSTEUN (3): BIJSCHOLING

Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten (FBJP):

- Beurs Expertisebevordering
- Regeling Jong Talent

OVERHEIDSSTEUN (4): PROJECTSUBSIDIES

FBJP:

- Vooronderzoekssubsidie
- Uitvoeringssubsidie

2. OVERHEIDSSTEUN LOKALE/REGIONALE ONDERZOEKSJOURNALISTIEK

Lokale en regionale steun (1): Publieke media/omroep

- Regionale omroepen
- Lokale omroepen

Ondersteuning lokale onderzoeksjournalistiek in Woerden

DSP-groep heeft de gemeente Woerden geadviseerd over hoe zij de lokale onderzoeksjournalistiek in de toekomst het beste kan ondersteunen.

LOKALE RADIO

Financiering lokale omroepen verandert per 2025, met zwaardere toegangseisen

LOKALE EN REGIONALE STEUN (2): REDACTIES EN SAMENWERKING

FBJP:

- Lokale en Regionale Samenwerkingen

SvdJ:

- Professionalisering Lokale Publieke Media-instellingen
- Thematische samenwerking
- Onderzoeksjournalistiek ontwikkeling

LOKALE EN REGIONALE STEUN (3): BIJSCHOLING

Fonds BJP

- Regionale en Lokale Traineeships

LOKALE EN REGIONALE STEUN (4): PROJECTSUBSIDIES

Fonds BJP

- Dossiersubsidie
- Vervangende kracht

LOKALE EN REGIONALE STEUN (4): PROJECTSUBSIDIES

Mediafondsen:

- Lokaal, oa:
 - Leiden
 - Amersfoort
 - Arnhem
 - Tilburg
- Regionaal, oa:
 - Zuid-Holland

47% van de onderzoeksjournalisten maakte gebruik van externe financiering

80% noodzakelijk voor project

PANELDEBAT

1. DIVERSITEIT ONDERZOEKSJOURNALISTIEK ?

- ▶ **Amper etnisch-culturele diversiteit**
- ▶ **Mannen > vrouwen**
- ▶ **Weinig ervaring > veel ervaring**
- ▶ **Overwegend links politiek-ideologisch**
- ▶ **Nationaal > regionaal > internationaal > lokaal**

2. FREELANCER ALS ONDERZOEKSJOURNALIST ?

- ▶ **36% voltijds of deeltijds freelancer**
- ▶ **Vooraf vrouwelijke + jonge onderzoeksjournalisten**
- ▶ **Ervaren financiering als probleem**

**“IK HAD LAATST EEN ARTIKEL VERKOCHT. DAN KRIJG JE 250 EURO ONDERZOEKSVERGOEDING.
MAAR DAAR BEN IK BIJNA DRIE MAANDEN MEE BEZIG GEWEEST.
DAT VOELT NIET ALTIJD EERLIJK. LAAT IK HET ZO ZEGGEN, JE VOELT JE NIET OP WAARDE GESCHAT.”**

3. BELANG EXTERNE FONDSEN ?

- ▶ **Helpt maakt gebruik van externe fondsen**
- ▶ **Vooraf freelancers en jonge onderzoeksjournalisten**
- ▶ **Zien het als noodzakelijk, maar ook nadelen**

**“DAN KRIJG JE TE HOREN: JE WORDT AL BETAALD, IK GA JE NIET DUBBEL BETALEN.
DUS UITEINDELIJK WORDT HET WEL WEER TEGEN JE GEBRUIKT. ZO VAN: JA, JE WORDT AL BETAALD.”**

**MAAR NU KRIJG JE TE HOREN: HEEL LEUK IDEE, ZULLEN WE EERST EVEN EEN AANVRAAG DOEN BIJ EEN FONDS.
DAT IS ECHT HEEL ONDERMIJNEND VOOR FREELANCERS.
HEEL VERVELEND IS HET OOK. DAT DUURT DE HELE TIJD EN DEMOTIVEERT ECHT.”**

4. BEDREIGINGEN EN UITDAGINGEN ?

- ▶ **Juridische belemmeringen (GDPR) + tegenwerking bedrijven/overheden**
- ▶ **Klacht bij werkgever + publicatie proberen tegenhouden**
- ▶ **Uitgescholden + bedreigd, vooral via sociale media**

“WAT WEL ECHT EEN BEDREIGING IS – WAT DOOR CORONA IS GAAN SPELEN – IS DAT ER HEEL VEEL MENSEN ZIJN DIE JOURNALISTEN LETTERLIJK HATEN. DAT IS WEL ECHT EEN BEDREIGING VOOR DE VEILIGHEID. DAT SENTIMENT, VAN: DE JOURNALIST IS EEN VIJAND EN STAAT NIET NAAST ONS, IS DE GROOTSTE BEDREIGING VOOR ONS VAK GEWORDEN DE AFGELOPEN JAREN, DENK IK.”

5. VLAANDEREN VS. NEDERLAND ?

- ▶ Ruwe schatting: **750 Nederlandse en 150 Vlaamse** onderzoeksjournalisten Vlaamse (EUR 2366) verdienen minder dan Nederlandse (EUR 2747)
- ▶ Vlaamse onderzoeksjournalisten (56%) moeten **vaker beroep doen op externe fondsen** dan Nederlandse (44%)
- ▶ Vlaamse onderzoeksjournalisten (7%) doen **minder aan lokale onderzoeksjournalistiek** dan Nederlanders (16%)
- ▶ Vlamingen hebben **meer last van juridisering** dan Nederlanders
- ▶ Vlamingen zijn **wat minder tevreden over balans werk-privé** dan Nederlanders

KU LEUVEN

Universiteit
Leiden

svdj

Vlaamse Vereniging
van Journalisten

ADESSIUM
FOUNDATION

**vereniging
van onderzoeks-
journalisten**

Dank!

Onderzoeksjournalistiek in Nederland en Vlaanderen Anna 2022

Word lid van de VVOJ

